

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-6>

УДК 7.038.769

Зеленюк О.О.

Національна академія керівних кадрів культури та мистецтва

ВЕБ-ДИЗАЙН В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ВІРТУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. Метою дослідження є розкриття значення дизайну як інструменту візуалізації культурного змісту віртуального середовища, тобто створення культурно-естетичної комунікації та задоволення інформаційно-культурних потреб відвідувачів веб-ресурсу. Методологія дослідження включає в себе загальнотеоретичні методи наукових досліджень, такі як загальнотеоретичний, історичний, аналітичний та компаративний методи. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному розгляді значення веб-дизайну як інструменту створення візуальної культури сайтів у віртуальному середовищі. В статті також розглянуто особливості сучасного веб-дизайну та його можливості для повноти формування культурно-естетичного змісту веб-сторінок. Вдалий веб-дизайн підвищує комунікативну функціональність певного сайту, його відвідуваність та відгук аудиторії, особливо якщо мова йде про комерційні сайти чи інформаційні ресурси, для яких відвідуваність є одним з вагомих чинників. Тому подальша робота над розробкою нових концепцій веб-дизайну та розробкою нових інструментів візуалізації інформації вимагає детального знання впливу дизайнерських рішень на культурне сприйняття веб-сторінки.

Ключові слова: веб-дизайн, візуальна культура, віртуальне середовище, Інтернет.

Zelenyuk Oleksandr

National Academy of Culture and Arts Leadership

WEB DESIGN IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF A VISUAL CULTURE OF THE VIRTUAL ENVIRONMENT

Summary. The goal of the study is the importance of design as a tool for visualizing the cultural content of the virtual environment, that is, the creation of cultural and aesthetic communication and the satisfaction of the information and cultural needs of visitors to the web resource. The research methodology includes the general theoretical methods of scientific research, such as general theoretical, historical, analytical and comparative methods. The scientific novelty of the study is to integrate the importance of web design as a tool for creating a visual culture of sites in a virtual environment. The article also discusses the features of modern web design and its possibilities for completeness of the formation of cultural and aesthetic content of web pages. Good web design boosts the communicative functionality of a particular site, its attendance and audience feedback, especially when it comes to commercial sites or information resources, for which attendance is one of the major factors. Therefore, further work on the development of new design tools and the development of new tools for visualization of information requires detailed knowledge of the influence of design decisions on the cultural perception of the web page.

Keywords: web design, visual culture, virtual environment, Internet.

Актуальність теми. Віртуальне середовище мережі Інтернет наповнене великою кількістю веб-ресурсів, серед яких як прості односторінкові «сайти-візитки», так і потужні портали з відео- та аудіо наповненням, великою кількістю гіперпосилань та графічних елементів. Кожна з цих веб-сторінок має власний контент, який може сприйматись по-різному у залежності від оформлення, розташування, кольорової гами, зручності навігації та інших візуальних чинників і саме дизайн впливає на сприйняття інформації, підсилюючи її чи навпаки згладжуючи враження від надто вражаючих фактів. Успішний дизайн створює цілісне культурне середовище (за допомогою поєднання візуальних елементів, які мають культурно-естетичне значення), яке відрізняє окремих сайт від ряду інших зі схожою метою та інформаційним наповненням. Тому дослідження особливостей сучасного веб-дизайну та його можливостей передачі культурно-естетичного змісту інформаційного ресурсу віртуального середовища через візуальні елементи є актуальним для створення нових веб-ресурсів та підвищення культурної цінності існуючих сайтів.

Аналіз досліджень і публікацій. Застосуванню дизайну та веб-дизайну в цілому присвячено ряд досліджень вітчизняних та закордонних науковців, таких як П. Макнейл [3], Я. Нільсен [5], Д. Бородаєв [1], В. Парненко [6] та інші. Зарубіжні вчені приділяють більшу увагу технічній складовій створення веб-дизайну, в роботах вітчизняних вчених досліджено культурну складову через роль дизайну для формування естетичних смаків споживача та здійснення культурно-естетичної комунікації. Проте питання особливостей застосування веб-дизайну для формування візуальної культури залишилось майже недослідженим, тому доцільним є розгляд значення веб-дизайну саме в даному контексті.

Постановка проблеми. Веб-дизайн є одним з відносно нових інструментів роботи з інформаційним полем, оскільки значення дизайну для сприйняття інформаційного ресурсу стало детально досліджуватись тільки в останні десятиліття, коли мережа Інтернет стала доступною майже кожній родині, а отже і цільовій аудиторії відповідних сайтів. Можливості інтернет-сайту як комунікаційного та інформаційного джерела є широкими, адже за допомогою сайту можна не тільки

поділитись інформацією в реальному часі, але й отримати зворотній зв'язок, провести опитування споживачів певного продукту чи взяти політичні вподобання електорату. Рівень відвідуваності інформаційного ресурсу зазвичай пропорційний його комерційній цінності, тому більшість ресурсів намагаються залучити якнайбільшу кількість користувачів. І якраз із цим завданням справляється веб-дизайн, який дозволяє утримати увагу відвідувача веб-ресурсу, змусити його переглядати наступні сторінки, повертатись до сайту за новинами та більш детальною інформацією. І в контексті даного питання постає проблема формування культурної комунікації через веб-дизайн, його цінності як візуального витвору сучасного мистецтва передачі культурного коду через оформлення інтернет-ресурсів. Тому існування проблеми передачі культурно-естетичного змісту через образ окремого ресурсу віртуального середовища за допомогою веб-дизайну вимагає дослідження засобів та інструментів створення візуальної культури.

Метою дослідження є розкриття значення дизайну як інструменту візуалізації культурного змісту віртуального середовища, спрямованого на створення культурно-естетичної комунікації та задоволення потреб споживачів.

Виклад основного матеріалу. Питання сутності веб-дизайну та його призначення у сучасному віртуальному середовищі досліджується значною кількістю сучасних фахівців у різних сферах – інформаційних технологій, дизайну, PR та масових комунікацій, адже дизайн веб-сайту є потужним інструментом як залучення відвідувачів, так і комунікації з цільовою аудиторією.

Як зазначає В. Парненко [6], створення віртуального інформаційного середовища вимагає використання веб-розробки і відповідного дизайну, який носить назву веб-дизайну, і в завдання якого входить проектування користувацьких веб-інтерфейсів для сайтів або веб-додатків. Веб-дизайн використовує легко інтерпретовані культурні символи. Для створення емоційного відгуку від відвідувача інформаційного веб-ресурсу дизайн формує цілісну образну картину, яка через візуальні елементи впливає на сприйняття споживачем культурного коду даного ресурсу. У віртуальному просторі застосовують ігрові прийоми для налагодження та підтримки зв'язку зі споживачем. Ефективна інформаційно-культурна комунікація в цьому просторі можлива тільки через прояв поваги до аудиторії, а значить, необхідний професійний та якісний веб-дизайн, що відповідає вимогам сучасної естетики [6, с. 250].

Для визначення можливостей та інструментів веб-дизайну для створення культурного простору інтернет-ресурсу слід спочатку звернутись до історії веб-дизайну то його сучасного стану.

Веб-дизайн виступає елементом окультурення технічного віртуального простору, надання йому інтерфейсу та своєрідних властивостей, які дозволяють глибше ознайомитись із вмістом даного простору. У становленні його можна виділити кілька стадій [2]:

– наприкінці 1950-х рр. XX ст. стають доступними для публічного використання результати військових технологій; наповнення штучного інформаційного середовища відбувається на рівні пробного дослідження можливостей нового простору;

– з початку 1990-х рр. XX ст. розробка технологій гіпертексту і мови розмітки, поява браузерів відкрили можливість створення перших продуктів для масового використання, представлених у звичній для читання формі;

– на рубежі XX–XXI ст. відбулося виділення веб-дизайну як самостійної технології зі своїми методами впливу на аудиторію та формами подання інформації;

– сьогодні веб-дизайн отримав додатковий статус засобу занурення провідника користувача у веб-середовище у зв'язку з комерціалізацією штучного веб-простору [2, с. 28].

У зв'язку з вищезазначеним існує потреба дослідження впливу окремих інструментів веб-дизайну на формування загального візуального враження від визначеного інформаційного ресурсу. Веб-дизайн включає в себе шрифтове та стильове вирішення сторінки, фонове забарвлення, структуру фреймів (за наявності), навігаційні засоби та медіа-елементи (вбудовані відеоролики, банери, гіперпосилання на інші новини сайту тощо). Сайт може бути вибудовано зі стриманим дизайном і досить простим графічним вирішенням, але його потенціал буде досить великим, адже інформація є зручно зчитуваною та легкою для сприйняття, а може бути із великою кількістю анімації, візуальних ефектів та яскравих елементів, проте сприйматись стримано, оскільки окремі візуальні елементи перенавантажують сайт, замінюючи собою інформативність, цим самим відштовхуючи користувача.

Тому є важливим питання саме візуальної культури у створенні веб-дизайну, розумного поєднання кольорового вирішення та анімаційних елементів для підкреслення інформації, а не відволікання уваги від неї. Саме тому більшою популярністю користуються інформаційні ресурси, власники яких виважено підходять до дизайну своїх сторінок, акцентуючи увагу саме на інформативності, а візуалізацію використовуючи для більш зручного подання інформації.

Особливо засоби веб-дизайну важливі для створення сайтів сучасних ЗМІ. Для підвищення відвідуваності використовуються різні методи, які приваблюють читачів. Окрім наявності всіх критеріїв якісного та професійного ЗМІ, які цінуються читачами, зацікавити користувачів можна додатковими методами подачі інформації. Оскільки одна з основних ознак інтернет-медіа – мультимедійність, то видання, що повністю складається тільки з тексту, сьогодні не може конкурувати з інтернет-аналогами, що пропонують своїй аудиторії відео, аудіо, інфографіку тощо.

Застосування мультимедійних технологій передбачає використання більш ніж одного засобу передачі інформації. Мультимедіа можна також визначити як «інтеграцію двох або більше комунікаційних засобів і каналів з комп'ютером». Тобто мультимедійні технології пропусकाють таке собі поєднання аудіо, відео, тексту, зображень. Фактично мультимедійним можна вважати весь представлений в інтернеті контент. Девід Кемпбелл [7] пропонує використовувати замість терміну «мультимедіа» термін «візуальне оповідання» (visual storytelling), оскільки, на думку дослідника, «мультимедіа» значно ширше поняття, яке включає також інструменти і платфор-

ми, які використовують ЗМІ, тоді як «візуальне оповідання» більш чітко описує те, що відбувається з контентом, а саме – прагнення «подати інформацію візуально». «Це зона, де шляхи фотожурналістики, відеожурналістики, документалістики, кіно і інтерактивної розповіді мають потенційний інтерес», – зазначає Кемпбел [7, с. 35].

Ще одна важлива частина візуального нарративу в мережевих ЗМІ – так звана журналістика баз даних (data journalism). До неї можна віднести візуальний контент, що наочно узагальнює і представляє статистичну, географічну, кількісну інформацію. Яскрава інфографіка дозволяє журналісту набагато зрозуміліше піднести складну, різноманітну інформацію [4, с. 8].

Також сучасний веб-дизайн орієнтується на масштабованість, що означає зручний перегляд веб-сторінки користувачами з різними операційними системами, зокрема, поширення використання мобільних пристроїв для перегляду інформаційних ресурсів вимагає існування мобільних версій сайтів, які мають менший обсяг для передачі через мережі мобільного зв'язку, а також зручний для читання з невеликого екрану масштаб і відповідну навігацію.

Дизайн сайту для браузерного перегляду на ПК має більш розширений вигляд, сторінка містить додаткові фотографії, відеосюжети та інтерв'ю з героями і авторами. До того ж матеріали супроводжуються інтерактивною інфографікою та картами, гіперпосиланнями на джерела інформації, інші інтерактивні елементи, спадні меню, зручний перехід на карту місцевості, спливаючі підказки та можливість швидкого зворотного зв'язку.

Дизайнерське оформлення веб-сторінки має на меті збільшення інформативності і яскравості поданого матеріалу, тому для візуалізації окремих елементів можуть використовуватись графічні тривимірні образи, які дозволяють поринути у віртуальний простір, відчувати себе частиною даного веб-ресурсу, подорожувати разом з панорамними краєвидами, майже на дотик випробувати нові зразки товарів, переглянути їх з усіх боків, перейти за QR-кодом на сайт виробника у новій вкладці тощо.

Створення сучасного віртуального середовища починається з виготовлення дизайн-макету, який, в свою чергу, створюється в графічному редакторі і являє собою багатопланову композицію з окремих елементів, кожен з них згодом буде вноситися також окремо. Розробка бере початок з макету головної сторінки, в якому опрацьовується загальна стилістика, колірне і композиційне рішення. Основна увага приділяється верхній частині головної сторінки, де присутній логотип, назва організації (або ресурсу), контакти. Далі під нею, як правило, розміщуються основні елементи навігації, щоб користувач відразу міг перейти в найбільш важливі розділи і знайти потрібну інформацію. Верхня частина головної сторінки формує загальний стиль оформлення сайту і є одним з головних елементів, на які відвідувач звертає увагу в першу чергу [6, с. 249].

Верхня частина сайту має важливе значення, як обкладинка журналу чи упакування товару, на яке ми звертаємо увагу до того, як власне дізнатись про вміст. Вона дає первинне уявлення

про зміст сайту та його наповнення, а також дає можливість оцінити дизайнерське рішення до того, як ми почнемо ознайомлюватись з інформаційною складовою.

Візуальна культура віртуального середовища є своєрідною культурою, вона поєднує в собі різні елементи та напрямки, створюючи індивідуальний образ сайту, якій неможливо сплутати з аналогічно наповненими ресурсами. Атмосфера візуального простору є настільки самобутньою, відповідною тематиці сайту та його меті, що створити її може тільки справжній фахівець. Веб-дизайнер має тонко відчувати межу між оригінальністю та несмаком, дотримувати баланс між яскравістю та надлишковістю графічних чи кольорових елементів. Культурний потенціал дизайнерського рішення є величезним, а можливість дизайнера по його використанню майже необмеженими. При цьому потрібно брати до уваги, що веб-ресурс не повинен бути «важким», тобто займати надто багато трафіку при перегляді. Хоча зараз більшості користувачів доступний швидкісний Інтернет, проте проблема надлишковості мультимедійного вмісту ще не втратила своєї актуальності.

Дизайнерське рішення оформлення веб-сайту повинне обратитись з урахуванням ряду чинників, таких як вікові та соціальні характеристики цільової аудиторії інформаційного ресурсу, адже у кожній категорії свої вподобання та вимоги до відвідуваного сайту, і залучити якнайбільшу кількість відвідувачів можна тільки врахуванням їх інтересів. Інтерактивні елементи візуального простору повинні використовувати сучасні тенденції в світі комунікацій, кольорові рішення та анімаційні елементи мають відповідати призначенню сайту – інформаційний, діловий, ігровий тощо, і не відштовхувати користувача різкими змінами картини, спливаючими фреймами чи автоматичним програванням відео.

Таким чином, для використання культурного потенціалу веб-дизайну, слід враховувати візуальні потреби користувачів, і поринання у віртуальне середовище повинне бути «приємним плаванням», а не «спробою не втонувти у візуальному океані», тому задача веб-дизайнера стоїть у максимально точному підборі всіх візуалізаційних елементів, їх взаємного розташування, частоти демонстрації, розміру порівняно з інформаційними елементами та інших чинників, які дозволяють поєднати візуальні елементи у єдину картину, а не мозаїку непов'язаних елементів. Чим вищий культурний потенціал дизайну сторінки, тим більше привабливою вона видається, навіть якщо це розважальний сайт без значного смислового навантаження. Отже, віртуальне середовище з одного боку, дає велику кількість можливостей для проявлення дизайнерських здібностей, а з іншого, накладає певні обмеження та вимоги, які повинен врахувати веб-дизайнер при створенні цілісного продукту у формі веб-сайту.

Висновки. Віртуальне середовище мережі Інтернет для привернення уваги вимагає не тільки текстового наповнення, але й відповідного візуального оформлення, яке доповнює та розширює зміст тексту веб-сторінки. Тому роль веб-дизайну для створення цілісної картини є великою, оскільки дизайнери обирають не тільки

зручний розмір шрифту та колір фону, а й відповідне оформлення, та розміщення фото, відео, рекламних блоків, зручну навігацію та звукове оформлення за потреби. Всі ці елементи дозволяють не просто ознайомлюватись із потрібною інформацією, а поринати в неї, насолоджуючись сприйняттям віртуального середовища як цілісного культурно-естетичного комплексу. Вдалий веб-дизайн підвищує комунікативну функці-

ональність певного сайту, його відвідуваність та відгук аудиторії, особливо якщо мова йде про комерційні сайти чи інформаційні ресурси, для яких відвідуваність є одним з вагомих чинників. Тому подальша робота над виробленням нових засобів дизайну та розробкою нових інструментів візуалізації інформації вимагає детального знання впливу дизайнерських рішень на культурне сприйняття веб-сторінки.

Список літератури:

1. Бородаев Д.В. Веб-сайт как объект графического дизайна: моногр. / Д.В. Бородаев. – Харьков: Септима ЛТД, 2006. 588 с.
2. Кузнецова Н.С. Веб-дизайн как инструмент моделирования виртуального пространства современной культуры: дис. ... канд. культурологии: 24.00.01 / Н.С. Кузнецова. – Саранск: Морд. гос. ун-т им. Н.П. Огарева, 2010. 171 с.
3. Макнейл П. Веб-дизайн. Идеи, секреты, советы / П. Макнейл. – СПб.: Питер, 2011. 677 с.
4. Медиафера: проблемы и точки развития. Результаты квалификационных исследований, рекомендованных к публикации: сб. науч. работ бакалавров журналистики. Вып. 1(7) / ред. и сост. асп. А.Н. Марченко. – СПб.: С.-Петерб. гос. ун-т, высш. шк. журн. и мас. коммуникаций, Совет молодых ученых, студ. науч. альманах «Опыты. Les Essais», 2014. 64 с.
5. Нильсен Я. Веб-дизайн: анализ удобства использования веб-сайтов по движению глаз / Я. Нильсен, К. Перниче. – М.: Вильямс, 2010. 620 с.
6. Парненко В.С. Веб-дизайн як фундамент сучасного віртуального середовища // Праці Одеського політехнічного університету. 2013. Вип. 2(41). С. 247-251.
7. Campbell D. Visual Storytelling in the Age of Post-Industrial Journalism. – 2013. – P. 35.